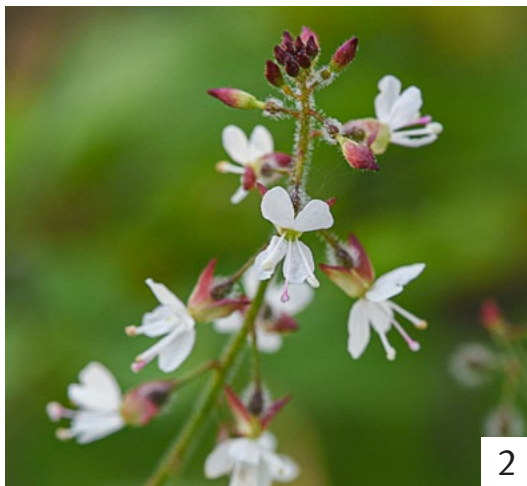

1

2

3

4

5

6

7

8

9

.....
Fotografie k článku
J. Navrátilová

Botanická zahrada Třeboň 2021

Botanická zahrada Třeboň zahájila letos provoz tradičně 1. května a do konce září přilákala přes 2600 návštěvníků, což je podobné množství jako v předchozím roce. Ti zde mohli obdivovat nejen stálé expozice druhů našich mokřadů, ale také sezónní skleníkovou výstavu masožravých a vodních rostlin z celého světa.

Sbírka rostlin byla i přes omezené prostory opět rozšířena. V zahradě pěstujeme aktuálně již více než 1000 taxonů rostlin. Venkovní

expozici jsme letos obohatili o biotop třeboňské písčiny. Zde jsme vysadili dnes již velmi vzácné druhy místní květeny, jako je paličkovec šedavý (*Corynephorus canescens*), písečnatka nejmenší (*Arnoseria minima*), nepatrnc písko- milný (*Aphanes australis*), ovsíček obecný (*Aira caryophyllea*) a o. časný (*A. praecox*), i druhy zatím stále v krajině rozšířené: pavinec horský (*Jasione montana*) nebo chmerek vytrvalý (*Scleranthus perennis*) a ch. roční (*S. annuus*).

10

11

-
- 1 byblida *Byblis gigantea*
-
- 2 čarovník pařížský
(*Circaea lutetiana*)
-
- 3 darlingtonie kalifornská
(*Darlingtonia californica*)
-
- 4 kohátka kališkatá
(*Tofieldia calyculata*)
-
- 5 morovinka douškolistá
(*Egeria densa*)
-
- 6 nepatrnc pískomilný
(*Aphanes australis*)
-
- 7 obšírák žluťuchovitý
(*Ceratopteris thalictroides*)
-
- 8 pampeliška nizozemská
(*Taraxacum hollandicum*)
-
- 9, 13 mučenka *Passiflora vitifolia*
-
- 10 ovsíček časný
(*Aira praecox*)
-
- 11 ostřice blešní
(*Carex pulicaris*)
-
- 12 mučenka *Passiflora foetida*

12

13

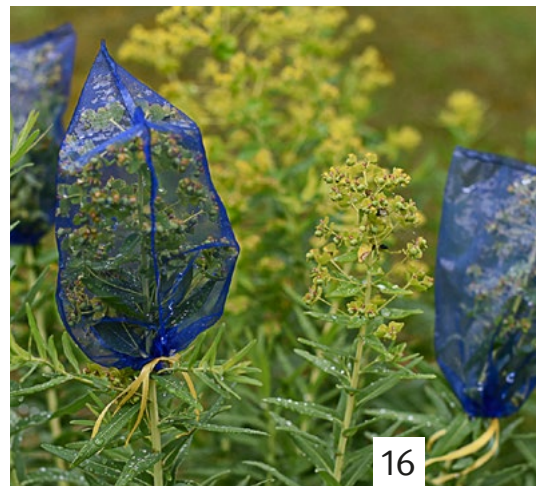
Jana Navrátilová vystudovala botaniku na Přírodovědecké fakultě Masarykovy univerzity v Brně a v Botanickém ústavu vede technické oddělení Experimentální zahrada a genofondové sbírky Třeboň. Zabývá se především kultivací ohrožených mokřadních druhů rostlin střední Evropy.

14

15

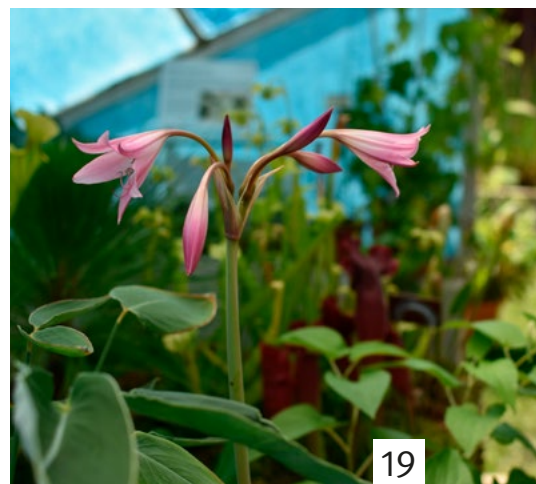
16

17

18

19

Vytvořili jsme biotop lesních prameništ s našim největším druhem přesličky, jímž je přeslička největší (*Equisetum telmateia*), která dorůstá výšky až 2 metrů. Expozici doplňuje áron východní (*Arum cylindraceum*) a čarovník pařížský (*Circaea lutetiana*). Také jsme rozšířili expoziční střídavě vlhkých teplomilných luk s mokřadními pryšci, starčky a žlutuchami.

Do kultury jsme zavedli na základě spolupráce s Odborem životního prostředí, zemědělství a lesnictví Jihočeského kraje novou populaci rosnatky prostřední (*Drosera intermedia*) z dnes již zaniklé lokality na břehu Příbrazského rybníka, kterou jsme získali z půdní semenné banky. Ale nejen ji, zavedena do kultury byla také poslední jihočeská populace kohátky kalíškaté (*Tofieldia calyculata*), na Třeboňsku velmi vzácná ostřice Davallova (*Carex davalliana*), dále o. blešní (*C. pulicaris*) a také vzácná mokřadní pampeliška nizozemská (*Taraxacum hollandicum*).

Ve skleníkové sezónní expoziční mohli návštěvníci letos nově pozorovat zajímavou masožravou rostlinu darlingtonii kalifornskou (*Darlingtonia californica*) s jejími podivně tvarovanými, k lovu kořisti přizpůsobenými listy připomínajícími spíše klubko hadů než rostlinu. Jde o druh příbuzný u nás častěji pěstovaným špirlicím. Pochází ze západního pobřeží USA, kde roste na mikroklimaticky příhodných chladnějších stanovištích pobřežních močálů i horských svahů od Oregonu až po severní Kalifornii.

Další zajímavou masožravou rostlinou, o kterou jsme v letošním roce obohatili naši zahradu, je byblida *Byblis gigantea*, náležející do samostatné čeledi byblidovitých. Pochází z oblasti západní Austrálie, kde má status kriticky ohroženého druhu. Tato rostlina na první pohled připomíná některé druhy rosnatek, neboť má listy podobně jako ony pokryté žláznatými chlupy vylučujícími lepkavou tekutinu. Stejně jako ony láká a chytá na lepkavou tekutinu hmyz, vývojově je však rosnatkám velmi vzdálená. Kvete nápadnými růžovými až purpurovými, vzácně bílými květy, jejichž tyčinky a čnělka jsou vyhnuty k jedné straně. Zajímavý je i její způsob opylení. Vibrace křídel hmyzu, který se ke květu přiblíží, vyvolávají rozkmitání tyčinek, což způsobí uvolnění pylu a jeho přenos na bliznu.

V jednom z akvárií bylo k vidění několik druhů obšíráků (*Ceratopteris*), pantropického rodu obojživelných kapradin, jejichž dělené listy připomínají paroží. Tyto rostliny vytvářejí často plovoucí ostrůvky na hladině vodních nádrží. V akváriu věnovaném americkým druhům rostlin kvetly většinu sezóny voďankovec vzplývavý (*Limnobium laevigatum*) a morovinka douškolistá (*Egeria densa*). Výstavu doplňovaly i další zajímavé nápadně kvetoucí rostliny, například křítn (*Crinum xpowellii*) nebo mučenky. Po celou dobu bylo možné vidět nápadné květy mučenky modré (*Passiflora caerulea*) a červené květy mučenky *Passiflora vitifolia*, pojmenované podle

14 pavínek horský
(*Jasione montana*)

15 písečnatka nejmenší
(*Arnoseria minima*)

16 pryšec lesklý (*Euphorbia lucida*) –
sběr semen

17 přeslička největší
(*Equisetum telmateia*)

18 rosnatka prostřední
(*Drosera intermedia*)

19 skleníková expozice s křínem
(*Crinum xpowellii*)

20 skleníková expozice

21 vodňankovec vzplývavý (*Limnobium
laevigatum*)

21

listů připomínajících vinnou révu. Na závěr sezóny vykvetla také nepříjemně zapáchající mučenka *P. foetida*, jejíž bělavé květy i plody jsou chráněny obalem dřípených listenů s hroty vylučujícími lepkavou látku zachycující hmyz a chránící mladé plody před pozerem.

Sbírku vodních a mokřadních rostlin rozvíjíme za podpory programu Krajina Strategie AV21. I nadále pracujeme na výzkumech vedoucích k vytvoření metodik pěstování vybraných ohrožených druhů pro MŽP v rámci projektu TAČR (TH04030115) a spolupracujeme s orgány ochrany přírody při zavádění nových populací rostlin do kultury. Pro děti i studenty pořádáme výukové akce a zajišťujeme vedení odborných

praxí studentů. Zahájili jsme spolupráci ve vývoji expozice mokřadních rostlin v umělých podmínkách na projektu Hydropolis. Za dodržení podmínek IPEN (International Plant Exchange Network) poskytujeme rostliny pro výzkum a výuku. ■

Mgr. Jana Navrátilová, Ph.D.

Oddělení Experimentální zahrada a genofondové sbírky
Třeboň, Botanický ústav AV ČR, Třeboň,
<http://www.sbirka.butbn.cas.cz>
jana.navratilova@ibot.cas.cz